

KARTA PRZEDMIOTU DLA NABORU 2022/2023
FORMA STUDIÓW: STACJONARNE

INFORMACJE OGÓLNE

1. Nazwa przedmiotu Dynamika zmian współczesnego społeczeństwa polskiego

2. Nazwa kierunku Socjologia

3. Poziom kształcenia studia pierwszego stopnia

4. Liczba punktów ECTS 3

5. Liczba godzin w semestrze

semestr	w	ćw	lab/lek	prj/zp	pws	prk
V	30	15				

6. Język wykładowy polski

7. Wykładowca Hanna Podedworna, dr hab. ,prof. ucz.

INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

8. Wymagania wstępne

1. Znajomość podstawowych pojęć socjologicznych.

2. Umiejętność analizy raportów badawczych.

9. Cele przedmiotu

C1 Przekaz podstawowej wiedzy umożliwiającej analizowanie zmian społecznych zachodzących w społeczeństwie polskim.

C2 Przedstawienie aparatury pojęciowej wykorzystywanej w badaniach i opisie zmian społecznych

C3 Poznanie wyników badań empirycznych na temat zmian różnych wymiarów życia społecznego w społeczeństwie polskim.

10. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych

Student, który zaliczył przedmiot:

odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się

WIEDZA

EU01	zna w zaawansowanym stopniu terminologię używaną w badaniu zmian społecznych;	K_W01
EU02	zna w zaawansowanym stopniu kierunki zmian społecznych zachodzących w społeczeństwie polskim;	K_W03
EU03	zna w zaawansowanym stopniu trendy i przemiany w życiu społecznym, gospodarce, polityce i kulturze społeczeństwa polskiego;	K_W03

UMIEJĘTNOŚCI

EU04	potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i na piśmie na tematy dotyczące zmian społecznych w społeczeństwie polskim;	K_U05
EU05	potrafi rozpoznawać najważniejsze trendy, procesy i problemy polityczne, ekonomiczne i psychospołeczne określające kształt współczesnego społeczeństwa polskiego i jego przemiany;	K_U09

KOMPETENCJE SPOŁECZNE

EU06	jest gotów do wdrażania innowacji i wprowadzania zmian w społeczeństwie polskim	K_K04
11. Treści programowe		
Forma zajęć – wykłady		
<p>1. Zmiana społeczno-kulturowa, rozwój, modernizacja: podstawowe pojęcia w badaniu zmiany społecznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie zmiany społecznej • socjologiczna analiza zmiany społecznej • czynniki zmian społecznych • rodzaje zmian społecznych • pojęcie procesu społecznego • pojęcie rozwoju społecznego i transformacji społeczno-ustrojowej • pojęcie modernizacji • globalizacja jako zmiana społeczna. <p>2. Interpretacja transformacji w Polsce z perspektywy głównych teorii zmiany społecznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne teorie zmiany społecznej i trzy paradygmaty interpretacyjne • paradygmat modernizacji • paradygmat rozwoju zależnego • koncepcja rozwoju alternatywnego • optymistyczne interpretacje zmiany • wygrani i przegrani polskiej transformacji • grzechy główne polskiej transformacji. <p>3. Społeczeństwo polskie po transformacji ustrojowej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • trauma społeczno-kulturowa • cechy wyróżniające polskiej transformacji • skutki uboczne polskiej transformacji • strategie przezwyciężania traumy • trzy Polski: Polska żyjąca z etatu, z rynku i z zasiłku. <p>4. Kategoria pęknięcia jako narzędzie analizy zmian w społeczeństwie polskim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • renesans zainteresowania podziałami społecznymi • najważniejsze podziały w społeczeństwie polskim • przemiany struktury społeczeństwa polskiego • główne wartości wyznaczające porządki aksjonormatywne społeczeństwa polskiego. <p>5. Klasy i warstwy społeczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • mechanizmy przemian struktury społeczeństwa polskiego • uniwersalne procesy modernizacji struktury i zmiany głównych segmentów • zmiany postrzegania struktury społecznej • obraz struktury społeczeństwa polskiego: klasy społeczne • elita i klasa kreatywna • prekariat i klasa bezużyteczna. <p>6. Klasa średnia w społeczeństwie polskim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie klasy średniej • kryteria wyłaniania klasy średniej • polska klasa średnia: charakterystyka i udział w strukturze społecznej • stosunek do transformacji i członkostwa w UE • świadomość społeczna polskiej klasy średniej. <p>7. Kapitały i ich konwersje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie i rodzaje kapitałów • układy interesów i wartości w społeczeństwie polskim • „pragmatyzacja świadomości” społeczeństwa polskiego • kapitały jako źródło przywilejów społecznych 		

- społeczne oceny kapitałów

8. Polskie społeczeństwo obywatelskie i III sektor.

- geneza pojęcia społeczeństwo obywatelskie
- partycypacja (uczestnictwo) jako fundament społeczeństwa obywatelskiego
- tradycje obywatelskie w Polsce
- kondycja społeczeństwa obywatelskiego w Polsce
- ambiwalentna pozycja trzeciego sektora.

9. Polska w UE i zmiany społeczne.

- skutki ekonomiczne członkostwa
- zamożność Polaków
- ocena członkostwa w UE i poparcie dla integracji
- bilans integracji w wymiarze społecznym i indywidualnym
- plusy i minusy członkostwa w UE w ocenie społecznej.

10. Przemiany gospodarcze i rynek pracy.

- ewolucja stosunku do bogacenia się i sukcesu materialnego
- socjologiczne spojrzenie na relacje gospodarcze
- stosunek do redystrybucji dochodów
- rynek i społeczeństwo rynkowe
- *welfare state*: państwo bezpieczeństwa socjalnego
- zatrudnienie i preferowane branże w społeczeństwie polskim
- bezrobocie i rynek pracy
- profilowanie pomocy bezrobotnym.

11. Przemiany obyczajowości i stylów życia.

- pojęcie styl życia i czynniki go kształtujące
- zróżnicowanie stylów życia
- wskaźniki stylu życia
- obszary przemian stylów życia Polaków.

12. Mobilność społeczna i procesy migracji.

- charakterystyka procesów migracyjnych
- tradycje migracyjne Polaków
- społeczno-ekonomiczne determinanty migracji
- główne kierunki migracji zagranicznych Polaków
- gotowość migracyjna Polaków.

13. Ubóstwo w społeczeństwie polskim.

- rodzaje ubóstwa
- czynniki ubóstwa w Polsce
- minimum socjalne
- społeczny zasięg ubóstwa w Polsce i akcje „Szlachetna paczka”
- Polska bieda na tle innych krajów UE.

14. Usługi publiczne: zdrowie i edukacja.

- choroba jako doświadczenie indywidualne
- medykalizacja życia społecznego i jej konsekwencje
- socjologia w modelu zdrowia publicznego
- stan zdrowia: wskaźniki i badanie
- przemiany stanu zdrowia Polaków
- problemy polskiej szkoły i skutki reform
- wiek inicjacji szkolnej.

15. „Dobra zmiana” i jej społeczna recepcja.

- ocena programu 500+

- dezaktywacja zawodowa kobiet
- „dobra zmiana”: badania w Miastku
- obraz małego miasta i zmian, jakie zaszły w świetle badań.

Forma zajęć - ćwiczenia

1. Zajęcia wprowadzające, omówienie problematyki zajęć i warunków zaliczenia.
- 2 i 3. Transformacja ustrojowa i stawanie się nowego społeczeństwa.
4. Wygrani i przegrani polskiej transformacji.
5. Stare i nowe elity w społeczeństwie polskim.
6. Przemiany praktyk religijnych Polaków.
7. Życie rodzinne i więzi międzypokoleniowe.
8. Sytuacja kobiet w społeczeństwie polskim.
9. Podziały klasowe i kapitał społeczny w społeczeństwie polskim.
10. Autostereotyp Polaków i stosunek do obcych.
11. Zachowania ekonomiczne i stosunek do finansów.
12. Co cenią Polacy? Wartości społeczeństwa polskiego.
13. Migracje zarobkowe Polaków.
14. Zachowania pro- i antyzdrowotne.
15. Omówienie prac zaliczeniowych.

12. Narzędzia/metody dydaktyczne

1. prezentacje multimedialne
2. analizy raportów badawczych
3. dyskusje
4. praca w grupach
5. konsultacje

13. Sposoby oceny (częstkowe, końcowe)

1. aktywność i obecność na ćwiczeniach
2. praca pisemna w formie eseju na zadany temat (ćwiczenia)
3. przygotowanie prezentacji na zadany temat (ćwiczenia)
4. wynik testu egzaminacyjnego

14. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności	liczba godzin
1. Zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela oraz konsultacje	55
2. Nakład pracy studenta:	
przygotowanie do ćwiczeń	12
przygotowanie do egzaminu	5
przygotowanie pracy zaliczeniowej z ćwiczeń	3
suma	75
liczba punktów ECTS	3

15. Literatura

Literatura podstawowa:

1. P. Sztompka, Socjologia zmian społecznych, Wyd. Znak, Kraków 2005, R. 1 i 15.
2. M. Marody i in. Społeczeństwo na zakręcie. Zmiany postaw i wartości Polaków w latach 1990-2018, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2019, R.1i 2

Literatura uzupełniająca: (ćwiczenia) wszystkie pozycje dostępne on-line

1. Pełnoletnie dzieci mieszkające z rodzicami, CBOS 98/2017.
2. A. Żurek, Kobięca solidarność międzypokoleniowa oczyma trzech generacji kobiet, „Studia Socjologiczne 1/2022, s. 61–79
3. Poczucie wpływu obywateli na sprawy publiczne, CBOS Raport 56/2021
4. Opinia publiczna wobec uchodźców i sytuacji migrantów na granicy z Białorusią, CBOS Raport 111/2021

5. Aktywność Polaków w organizacjach obywatelskich, CBOS Raport 37/2020
6. Wyjazdy turystyczne Polaków w 2022 roku, CBOS Raport 19/2023
7. Opinie o członkostwie w Unii Europejskiej, CBOS 55/2023
8. E. Nalewajko, Elity pod presją negatywnych emocji, „Kultura i Społeczeństwo” 2021/3, s. 3-25
9. Aktywności i doświadczenia Polaków w 2022 roku, Raport CBOS 18/2023
10. Religijność Polaków w ostatnich 20 latach CBOS 63/2020.
12. Polski pejzaż religijny – z dalekiego planu, CBOS 89/2022
13. Sytuacja kobiet na polskim rynku pracy, Raport Pracodawców RP, 2023, (on-line)
14. Katarzyna Sztop-Rutkowska, Everyday Life in (Post-)Pandemic Homes, “Kultura i Społeczeństwo” 2021nr 1, s. 105-122. pdf.
16. Formy oceny – szczegóły
<p>Zajęcia kończą się egzaminem.</p> <p>Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest aktywność i obecność na zajęciach, przygotowanie prezentacji oraz praca pisemna na zadany temat w formie eseju.</p> <p>Przedmiot kończy się egzaminem. Warunkiem zdania egzaminu jest uzyskanie pozytywnego wyniku z testu egzaminacyjnego, czyli ponad 50% najwyższego wyniku uzyskanego w grupie.</p> <p>Metody weryfikacji efektów uczenia się:</p> <p>Wiedza: prace pisemne (esej i test egzaminacyjny), budowanie argumentacji w dyskusji</p> <p>Umiejętności: prezentacja zawierająca analizę wybranego raportu badawczego, praca w grupach</p> <p>Kompetencje społeczne: dyskusje, wyrażanie opinii</p>
17. Inne przydatne informacje o przedmiocie
1. Bezpośrednich informacji o problematyce zajęć i treściach programowych udziela prowadzący w trakcie zajęć i podczas konsultacji.
2. Zajęcia odbywać się będą w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II.
3. Zajęcia odbywać się będą zgodnie z aktualnym planem zajęć.
4. Konsultacje odbywać się będą zgodnie z obowiązującym terminarzem.